

การออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์*

CREATIVE DESIGN OF FOLK PERFORMANCE SERIES TO PROMOTE CULTURAL TOURISM VILLAGE IN BURIRAM PROVINCE

อำนวยการ คมกริช

Amnuay Komgrit

สิทธิตกต์ จำปาแดง

Sitthisak Jupadaeng

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: 61012160007@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) ออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารและศึกษาในภาคสนาม ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ในเรื่องของการแสดงและนักท่องเที่ยว จากนั้นนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ภายใต้เงื่อนไขการพัฒนา 3 ระยะ ประกอบด้วย 1.1) ระยะก่อนการสร้างงาน 1.2) ระยะการสร้างงานและ 1.3) ระยะหลังการสร้างงาน นำไปสู่การออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงพื้นบ้านที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ และ 2) การออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้เลือกการแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ทั้ง 4 เผ่าของจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 2.1) การแสดงเรือบตรดของลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร 2.2) วัฒนธรรมการสักการะปราสาทเมืองต่ำของลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว 2.3) การแสดงเรือบตรดและกลมอของลุ่มชาติพันธุ์ไทยกูย และ 2.4) การทำข้าวเม่าของลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช มาสร้างสรรค์เป็นการแสดงในชื่อชุด “โรบ่าบุรีสี่เผ่า” โดยมีเนื้อร้องเป็น 4 ภาษาตามชาติพันธุ์ สร้างสรรค์ดนตรีที่สื่อความหมายถึงวัฒนธรรมได้ชัดเจน รวมถึงการแต่งกายที่มาจากวิถีชีวิต

* Received 7 March 2022; Revised 20 March 2022; Accepted 23 March 2022

และการออกแบบท่ารำที่กลมกลืนกันตลอดการแสดงและการแปรแถวของ แต่ละการแสดงทำให้เกิดความน่าสนใจ เพื่อใช้ในการแสดงหลักในหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

คำสำคัญ: การออกแบบสร้างสรรค์, การแสดงพื้นบ้าน, หมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research article were to 1) Develop the folk performances promoting Buriram cultural tourism villages 2) Design and create folk performances to promote cultural tourism villages in Buriram. The researcher used a qualitative research method. The study was documented and fielded with teaching and in-depth analysis on the representative sample. They are community leaders, local philosophers with knowledge of performances and tourists. Then present the data by descriptive analysis. The research findings were as follows: 1) Development of the traditional performance format to promote cultural tourism villages in Buriram. The condition of 3 development phases comprising. 1.1) Pre-job creation phases. 1.2) Job creation phase 1.3) Period after creating job phase This leads to the creative design of the traditional performance set that convey the uniqueness of the tribes. 2) The creative design of the folk performances set promoting the cultural tourism village of Buriram. The researcher selected the four ethnic arts and cultural performances of Buriram comprising 2.1) The Thai Khmer ethnic boat show 2.2) The worship of Prasat Muang Tam of the Thai-Lao ethnic group 2.3) Maanre and Galam boats of the Thai Kui ethnic group 2.4) Khao Mao making of the Thai Korat ethnic group. To create a performance in the name "Robamburisipao" with lyrics in 4 languages . The meaning of music is clear. Including the dress that comes from life style and choreography that are harmonious throughout the performance and the variation of each performance. Making the performance is interesting. To be used as a main show in the cultural tourism village of Buriram.

Keywords: Creative Design, Folk Performance, Cultural Tourism Village

บทนำ

จังหวัดบุรีรัมย์เป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรมทั้งนี้เป็นผลมาจากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีเขตติดต่อกับจังหวัด

นครราชสีมา สุรินทร์ มหาสารคาม และประเทศกัมพูชา หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าเขมรต่ำ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้จังหวัดบุรีรัมย์ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมทั้งแบบไทยภาคกลางจากจังหวัด นครราชสีมา ไทยอีสาน เขตติดต่อด้านจังหวัดมหาสารคามและวัฒนธรรมเขมรจากทาง ด้านจังหวัดสุรินทร์และประเทศกัมพูชา การละเล่นของชาวบุรีรัมย์ก็มีทั้งที่เป็นแบบไทยกลาง ไทยลาวและไทยเขมร โดยเฉพาะการละเล่นแบบไทยเขมรดังกล่าวนี้นี้ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการละเล่นในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ ทั้งนี้เพราะดินแดนแถบนี้มีลักษณะวัฒนธรรม เป็นแบบไทยเขมร (สงบ บุญคล้าย, 2522) ลักษณะที่กล่าวมานี้จึงทำให้วัฒนธรรมของจังหวัด บุรีรัมย์มีความคล้ายกันกับวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา ทำให้มีความหลากหลายของ วัฒนธรรมประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว กลุ่มชาติพันธุ์ไทยกวย และกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช เกิดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญสร้างความ ประทับใจแก่ผู้ที่มาเยือน

จากการรายงานที่ผ่านมาจังหวัดบุรีรัมย์ยังขาดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในลักษณะ ดังกล่าวดังจะเห็นได้จากจุดอ่อนที่ระบุในแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (2561 - 2564) จังหวัด บุรีรัมย์ ที่ระบุว่าจังหวัดบุรีรัมย์ขาดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการ ด้านการท่องเที่ยว และการลงทุนด้านการท่องเที่ยวและบริการ จึงได้กำหนดในแผนพัฒนา จังหวัดให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของ จังหวัดเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนและมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่ทำให้ขีด ความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น เกิดเป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัด 4 ปี รอบใหม่ (พ.ศ. 2561 - 2564) ว่า “ศูนย์กลางการท่องเที่ยว อารยธรรมขอมและกีฬามาตรฐานโลก เศรษฐกิจมั่นคง สังคมสันติสุข 9 ดี” และได้กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) โดย จะทำให้จังหวัดบุรีรัมย์เป็น “เมืองท่องเที่ยวและกีฬามาตรฐานโลก” โดยใช้ปราสาทพนมรุ้งซึ่งเป็น แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด ที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกเป็นจุดขายและเป็นจุดศูนย์กลางใน การท่องเที่ยวของจังหวัดและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัด เช่น การท่องเที่ยวด้านกีฬา (สนามฟุตบอล สนามแข่งรถ การส่งเสริมเมืองมวยไทยโลก เป็นต้น) ตลอดจนเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับจังหวัดข้างเคียง และประเทศเพื่อนบ้าน นครวัด นครธม ของประเทศกัมพูชา โดยในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อไปสู่จุดของการเพิ่มรายได้จาก การท่องเที่ยวได้นั้น จังหวัดได้พิจารณาเห็นว่า การพัฒนาในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นกิจกรรมที่ สนับสนุนนำไปสู่ความสำเร็จในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวได้ อีกเรื่องหนึ่งที่ถือเป็นจุดเด่นของหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญในยามคำคิน คือ การแสดงต้อนรับผู้มาเยือน (สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อ การพัฒนาจังหวัด, 2559)

ด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์แต่ยังขาดความเชื่อมโยง จึงได้ มีการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเกิดขึ้น เพื่อแก้ไขในจุดนี้ตามที่ พัชริทธิ์ หารไชย

และมนสิชา เพชรานนท์ ได้เสนอแนวคิดการสร้างการรับรู้อัตลักษณ์ถิ่นของคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ จากนโยบายการพัฒนาเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ใช้กีฬาเป็นตัวนำ ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวส่งผลให้ความเปลี่ยนแปลงจังหวัดบุรีรัมย์จากเมืองผ่านกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวในแนวความคิด “เมืองปราสาทสองยุค” ซึ่งเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญของภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันใช้ “กีฬาพัฒนาเมือง” คือการผลักดันบุรีรัมย์สู่เมืองกีฬา ความโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรมยุคขอมโบราณและความแปลกใหม่ของกิจกรรมกีฬานานาชนิด การรับรู้ของคนยุคปัจจุบันต่อความเป็น “บุรีรัมย์” เพื่อให้เข้ากับบริบทจังหวัดบุรีรัมย์มีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรมมีความหลากหลายของอัตลักษณ์ถิ่นที่ การท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์ รองลงมาจากการท่องเที่ยวด้านกีฬา อันได้แก่ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การจัดแสดงขบวนแห่ของหมู่บ้านท่องเที่ยว มีจุดประสงค์เพื่อต้อนรับและสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน โดยหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นในเรื่องของความเป็นชาติพันธุ์ของบุรีรัมย์ ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว หมู่บ้านท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยกูย หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านตาลอง ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ และ 4) กลุ่มชาติพันธุ์ ไทยโคราช หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านโคกवान ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์และมีการละเล่นหรือพิธีกรรมของคนพื้นถิ่น จนถูกนำมาเป็นการแสดงเพื่อสะท้อนความเป็นตัวตนของชาวบ้าน เช่น การแสดงเรือบตรัดของชาติพันธุ์ไทยเขมร การแสดงกลมอของชาติพันธุ์ไทยกูย เป็นต้น (พัชรรัตน์ หารไชยและมนสิชา เพชรานนท์, 2562)

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในเบื้องต้นของหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้ง 4 ชาติพันธุ์และตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงที่พบเห็นว่าไม่มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชนเผ่าของตน เช่น การแสดงเพลงอีสานบ้านเฮา ซึ่งเป็นเพลงลูกทุ่งอีสานทั่วไปที่กล่าวถึงภาพรวมของคนอีสาน ทำให้เกิดภาพจำที่ไม่งดงามและเป็นการสื่อสารที่ไม่ตอบโจทย์แก่ผู้มาเยือนเท่าที่ควร เนื่องจากการแสดงที่พบเจอเป็นการแสดงประกอบเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย การแต่งกายที่เรียบง่ายไม่นำเอกลักษณ์เด่นของชนเผ่ามานำเสนอ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักและเห็นคุณค่าของการแสดงพื้นบ้าน ที่เคยได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายในอดีต เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ คุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้คนที่อาศัยอยู่ในสังคม โดยนำรูปแบบการแสดงที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ของชาติพันธุ์ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมและอารยธรรมที่ดั่งมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความเป็นมาที่เก่าแก่ควรค่าแก่การรักษาเพื่อให้ตกไปสู่รุ่นลูกหลาน รวมทั้งยังเป็นการศึกษาสภาพปัญหาการแสดงพื้นบ้านของชุมชนต่าง ๆ เพื่อนำปัญหาดังกล่าวมาเป็นฐานข้อมูลในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้มาซึ่งการพัฒนาอนุรักษ์และ

ฟื้นฟูรูปแบบการแสดงพื้นบ้านที่บ่งบอกความเป็นตัวตนของคนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบันสร้างการตระหนักรู้และห่วงแหนในความเป็นตัวตนของคนบุรีรัมย์ให้คงอยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยใช้หมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์เป็นพื้นที่วิจัยคัดเลือกจากความโดดเด่นทาง ชาติพันธุ์ทั้ง 4 ชาติพันธุ์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้นำชุมชน 4 คน ราษฎรชาวบ้าน 4 คนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมและผู้นำท้องถิ่นระดับตำบลจำนวน 8 คน นักแสดง จำนวน 8 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 44 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาและออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงพื้นบ้านและนำข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกพื้นที่วิจัยโดยคัดเลือกจากหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้ ประกอบด้วย 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้าน สนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยกูย หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านตาลอง ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ และ 4) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านโคกवान ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยสำรวจ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ รายละเอียดดังนี้

1. แบบสำรวจ (Inventory) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยทำขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของกลุ่ม

ประชากรหรือตัวอย่างประชากร โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านและประวัติความเป็นมา แล้วทำการสำรวจ

2. แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews) (ทรงคุณ จันทจร, 2549) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและนักแสดงจากหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้ง 4 หมู่บ้าน จำนวน 8 คน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ด้านข้อมูลส่วนตัว เกี่ยวกับเพศ สถานภาพ วุฒิการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นคำถามหลักเกี่ยวกับรายละเอียดของ องค์ประกอบการแสดงพื้นบ้าน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการแสดง พื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview Guideline) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมและผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล จำนวน 8 คน ที่มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ความรู้ของการแสดงพื้นบ้านและการพัฒนารูปแบบการแสดงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4. แบบสังเกต (Observation) เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ใช้กับกลุ่มศิลปินนักแสดง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นบ้านและกลุ่มผู้ใช้บริการ จำนวน 8 คน

5. การสนทนากลุ่ม (Focused Group Guideline) ของชาย โพธิสิตา ใช้กับกลุ่มนักแสดงและประชาชนในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อศึกษาในประเด็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการแสดง ว่ามีจุดเด่น จุดด้อย ลักษณะเหมือนและแตกต่างของแต่ละการแสดงหรือรูปแบบ (Mode) ของแต่ละหมู่บ้าน โดยกำหนดกลุ่มสนทนาอยู่จำนวน 20 คน (ชาย โพธิสิตา, 2549)

จากนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ยึดหลักข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยสามารถตอบคำถามของการวิจัยได้ตามที่กำหนดไว้ตามที่ อีริวดี เอกะกุล ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเป็นการศึกษาจากเอกสารที่มีการบันทึกเอาไว้หรือที่มีการศึกษาไว้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง และ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth Interview) การสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม Non-Participant Observation และการสนทนากลุ่ม (Focused Group) จากนั้นเข้าสู่การพัฒนาและออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ 1) ระยะก่อนการสร้างงาน

(Pre-production) 2) ระยะเวลาสร้างงาน (Production) 3) ระยะหลังการสร้างงาน (Post-production) (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

ขั้นตอนที่ 4 การจัดกระทำข้อมูลการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นจะกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยและหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้วโดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการบันทึกข้อมูลการถอดเทปจากการสัมภาษณ์และภาพถ่ายในแต่ละครั้งโดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด (Typologies) จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ และตรวจสอบดูอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ไดมามีความครบถ้วนเพียงพอหรือไม่ ข้อมูลเหมาะสมพร้อมแก่การนำไปวิเคราะห์สรุปผลแล้วหรือไม่ หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลการวิจัย ใช้วิธีการสรุปตีความโดยใช้เทคนิคดำเนินการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological triangulation) และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) (สุภางค์ จันทวนิช, 2542)

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้กำหนดงานวิจัยในรูปแบบงานสร้างสรรค์ เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่หาแนวคิดและออกแบบการแสดงขึ้นมาใหม่ โดยนำเอาการแสดงแบบพื้นบ้านที่มีแบบแผนของชาวบ้านเข้ามารวมกันจนเกิดเป็นการแสดงใหม่ แต่ยังคงเอกลักษณ์รูปแบบการแสดงเดิมไว้ กล่าวคือเอกลักษณ์และสิ่งที่ขึ้นชื่อของแต่ละชาติพันธุ์บ้างก็มีเด่นชัดบ้างก็ยังไม่เด่นชัด เช่น ชาติพันธุ์ไทยเขมรมีการแสดงเรือบตรด ชาติพันธุ์ไทยลาวยังไม่มีการแสดงที่เด่นชัดแต่จะมีประเพณีวัฒนธรรมการสักการะปราสาทเมืองต่ำ ส่วนชาติพันธุ์ไทยภูมียมีการแสดงที่เด่นชัดคือการแสดงเรือบตรและกล่อมและชาติพันธุ์ไทยโคราชนั้นไม่มีการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์มีเพียงอาชีพการทำข้าวเม่าจากข้าวเหนียวจนสร้างชื่อเสียงให้และมีขายตลอดทั้งปี โดยการแสดงที่กล่าวถึงก็มีการนำมาแสดงบ้างเพื่อใช้ในการแสดงหลักของหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของทั้งสี่ชาติพันธุ์ในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว ซึ่งที่ผ่านมากิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์มีลักษณะแตกต่างกัน มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของชุมชนตนเองและคุณค่าที่ควรอนุรักษ์และสืบสานแตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ แต่ยังมีบางที่นั้นให้ความสำคัญกับชุดการแสดงน้อยมาก กล่าวคือยังไม่สามารถทำการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์และจุดเด่นของตนเองได้ ด้วยเหตุนี้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจผิดในวิถีวัฒนธรรมได้ ผู้วิจัยได้นำสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบเจอมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำไปสร้างบนแนวคิดทฤษฎีกระบวนการ

นาฏยประดิษฐ์ (Choreographic Process) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์การแสดงพื้นบ้านโดยใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interviewing) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) หรือ กรณีตัวอย่าง (Information-rich cases) โดยผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดบุรีรัมย์เป็นอย่างดี การสร้างพัฒนารูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ 1) ระยะก่อนการสร้างงาน (Pre-production) เป็นช่วงของการเตรียมการก่อนที่จะลงมือปฏิบัติโดยการแสวงหาข้อมูล การสร้างแรงบันดาลใจ การวางเป้าหมายของการแสดง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 2) ระยะการสร้างงาน (Production) คือการวางโครงสร้างของการแสดง ในการแสดงนี้ช่วงแรกขึ้นต้นด้วยดนตรีและภาษาของชนเผ่าไทยเขมรเพื่อโชว์ความเป็นจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีปราสาทเก่าแก่ ต่อด้วยดนตรีและภาษาไทยกวยที่มีการแสดงเรือมกลมอและต่อด้วยดนตรีและภาษาไทยโคราชที่นำเสนอวิถีชีวิตของการทำข้าวเฌอขายเป็นอาชีพหลักและสุดท้ายการแสดงดนตรีและภาษาไทยลาว ที่มีประเพณีการสักการะปราสาทเมืองต่ำ จากนั้นจะเป็นการรำประกอบดนตรีของแต่ละเผ่าเพื่อโชว์การละเล่นการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของแต่ละชนเผ่าของบุรีรัมย์ จากนั้นคือการวางรูปแบบองค์ประกอบการแสดง คือ การนำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำให้เกิดการแสดงและเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความประทับใจและจดจำได้ดี โดยผู้วิจัยถ่ายทอดจากความจำและจินตนาการถ่ายทอดออกมาเป็นท่าทางที่มีความหมาย สอดคล้องกับเครื่องแต่งกาย ภาษาและผู้แสดง จากการสัมภาษณ์และสังเกตสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา 3) ระยะหลังการสร้างงาน (Post-production) หลังจากการนำเสนอการแสดงสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องคือผู้ที่ได้รับรู้ไว้ เพื่อให้ผู้รู้ได้ให้ข้อเสนอแนะ ดิชม วิพากษ์วิจารณ์ผลงานนำไปสู่การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงผลงานให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง ทั้งการประเมินภายในทีมงานของผู้วิจัยเองและประเมินภายนอกจากผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมคือ ชาวบ้านหรือนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและแก้ไขที่มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น เกิดเป็นรูปแบบการแสดงที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสื่อถึงวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ผ่านการแสดงได้เป็นอย่างดี โดยการนำเอาการแสดงเรือมตรดของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร วัฒนธรรมการสักการะปราสาทเมืองต่ำของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว การแสดงเรือมอันเรและกลมอของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกวย และการทำข้าวเฌอของของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช นำมาสร้างเป็นการแสดงสร้างสรรค์ที่จะกล่าวในหัวข้อต่อไป

2. การออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ผลวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้เลือกการแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ทั้ง 4 เผ่าของจังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้ 1) การแสดงเรือมตรดของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร 2) วัฒนธรรมการสักการะปราสาทเมืองต่ำของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว 3) การแสดงเรือมอันเรและกลมอของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกวย และ 4) การทำข้าวเฌอของของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช นำเอานาฏยลักษณ์นาฏศิลป์พื้นบ้านในท้องถิ่น ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ ขั้นตอนและวิธีการ

สร้างสรรค์ แนวคิด แรงบันดาลใจ การแบ่งช่วงแสดง การประดิษฐ์แม่ท่าและกระบวนท่า การเคลื่อนไหวบนเวทีและการแปรแถวการแต่งกาย เพลงและดนตรีเพื่อเป็นการพัฒนา ศิลปะการแสดงวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ทั้ง 4 เผ่าของจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบการแสดงของแต่ละชาติพันธุ์ มาวางกรอบในการกำหนดเพลงในการแสดง โดยมีการประยุกต์ขึ้นใหม่และนำทำนองเดิมที่มีอยู่แล้วและเพิ่มส่วนที่เป็นแนวร่วมสมัยให้เป็นแบบแผนหลากหลาย ทำนองที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์นั้น โดยยังยึดรูปแบบของความสุขสนานของชาวอีสานและมีความเป็นอีสานใต้ที่ได้รับอารยธรรมจากเขมร โดยผู้วิจัยได้ประพันธ์ คำร้องให้มีภาษาตามชาติพันธุ์ทั้ง 4 ภาษา คือ ไทยเขมร ลาว ไทยโคราชและไทยภูเขา เกิดเป็นชุดการแสดงที่มีชื่อว่า “โรบับุรีสี่เผ่า” ดังนี้

กล่าวนำ

เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม เลิศล้ำเมืองกีฬา คำขวัญธานีบุรีรัมย์เมืองแปะ เมืองแห่งความรื่นรมย์ เขาพนมรุ้งสถิตยสถานเทเวศ เมืองบุรีรัมย์เคยเป็นอาณาจักรขอมรุ่งเรืองนานมา 4 ชนเผ่า รักสามัคคี เขมร ภูเขา โคราชและลาว ล้วนมีวัฒนธรรม อันดีงาม

เนื้อร้องเผ่าไทยเขมร

เรียมตริต แด้เจ็ดไทยคะแมร์ ช่นาแทมัย กน็องแคเมษา เพือสืบสาน เปรียะฮุดธศาสนา ขจัดโรคา ตรีอเจียะกายสบายเจ็ด

แปล “รัตตริต สงกรานต์ไทยเขมร ปีใหม่ ในเดือนเมษา เพือสืบสาน พระพุทธศาสนา ขจัดโรคา สุขกาย สบายใจ”

เนื้อร้องเผ่าไทยภูเขา

โป๊ะ ตึง ตึง โปะะ ตึง ตึง โปะะ โปรกกะมอล ดิงตัว เหลาะเจาแหลว ดิงตัวเจาจีบตัว ในกระตือรือร้น หะระตาลอง กะเลย ชวนเจา สืบภูมิปัญญา แหน่ตัวออนกุดตลอดจี

แปล “ป่าภูเขาออกมาแล้ว สายภูยกี่มากันแล้ว จีบกันเสียงแจ้วในคืนเดือนห้า บ้านตาลองเชิญชวนท่านมาสืบภูมิปัญญาที่มีมานาน”

เนื้อร้องเผ่าไทยโคราช

แะชมโคกว่าน มากินข้าวเม่า ภูมิปัญญาปู่ย่า กว่า 100 ปี เป็นเกียรติเป็นศรี ชาวไทยโคราช

แปล “แะชมโคกว่าน มากินข้าวเม่า ภูมิปัญญาปู่ย่า กว่า 100 ปี เป็นเกียรติเป็นศรี ชาวไทยโคราช”

เนื้อร้องเผ่าไทยลาว

ชมปักขมมา ปราสาทเมืองต่ำ ชาวลาว เมืองบุรีรัมย์ น้อมนำ รวมใจ ฮักใคร่กลมเกลียว

แปล “ชาวลาว เมืองบุรีรัมย์ น้อมนำ รวมใจ รักใคร่ กลมเกลียว” สืบสานประเพณี
ที่ยิ่งใหญ่ ทุกเผ่ารวมใจ เป็นไทยบุรีรัมย์

ภาพที่ 1 เพลงประกอบการแสดงพื้นบ้าน “โรบ่าบุรีสีเฝ้า”

ภาพที่ 2 การแต่งกายในการแสดงทั้ง 4 เผ่า

จากการนำเสนอข้อมูลจะเห็นได้ว่าการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นมานั้นเน้นการแสดงที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ทั้ง 4 ชาติพันธุ์ ซึ่งแตกต่างจากการแสดงที่ในปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง ผู้วิจัยได้พัฒนาการแสดงและออกแบบสร้างสรรค์ขึ้นโดยยึดหลักความเป็นจริงและนำพื้นฐานทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ที่มีอยู่ขึ้นมานำเสนอให้ผู้พบเจอได้เข้าใจและรู้ถึงที่ไปที่มาจนสามารถนำมาแสดงต้อนรับผู้ที่มาเยือนหมู่บ้านส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีถูกต้องตามวัฒนธรรมประเพณีของชาติพันธุ์

จากบทหน้าที่ผู้วิจัยได้นำเสนอว่าการแสดงที่พบเห็นไม่มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมพื้นถิ่นของ ชาติพันธุ์ เนื่องจากประเพณีวัฒนธรรมที่เด่นของแต่ละชาติพันธุ์ถูกนำไปสร้างสรรค์เป็นการแสดงทางด้านนาฏศิลป์อย่างมากมาย แต่ยังคงขาดการนำมาถ่ายทอดสู่ชุมชนให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งการแสดงแท้ที่จริงแล้วยังไม่มีการแสดงที่เป็นรูปธรรมมากเท่าที่ควร เช่น การแสดงของชาติพันธุ์ไทยลาวที่หมู่บ้านท่องเที่ยวได้นำเพลงออนซอนอีสานซึ่งเป็นเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อ

กล่าวถึงภาพรวมของคนอีสาน การแสดงของชาติพันธุ์ไทยโคราชที่นำเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมในขณะนั้นมาทำการแสดงและจะเปลี่ยนไปตามกระแสของเพลงทำให้ไม่เกิดความโดดเด่นในเรื่องของการแสดงเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบชุดการแสดงที่มีชื่อว่า “โรบับูรีสีเผ่า” โดยใช้เครื่องแต่งกายตามของแต่ละชาติพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ชาติพันธุ์ไทยเขมรมีการแต่งกายด้วยผ้าโสร่งและการนุ่งโจงกระเบน ชาติพันธุ์ไทยภูมามีการใส่เครื่องประดับที่เรียกว่าประเกียบที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ ชาติพันธุ์ไทยโคราชมีการใส่เสื้อแขนสั้นและนุ่งโจงกระเบนและชาติพันธุ์ไทยลาวมีการใส่ผ้าซิ่นและผ้าขาวม้าเครื่องประดับเงิน เป็นต้น ด้านแสงสี ฉาก และอุปกรณ์เพื่อแสดงออกถึงความเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวที่เน้นนำเสนอความเป็นพื้นถิ่นจึงไม่เน้นในเรื่องของแสงสี ฉากและอุปกรณ์ ส่วนโอกาสการแสดงใช้แสดงต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวยังหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านจำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 8 คน โดยแบ่งเป็นชาติพันธุ์ละ 2 คน เป็นต้น การแสดงนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้ง 4 ชาติพันธุ์ได้จริง โดยผู้วิจัยได้นำผลงานลงไปถ่ายทอดให้กับผู้นำแสดงของชุมชนเพื่อให้การแสดงนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงเพื่อยังความเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์พื้นเมืองทั้ง 4 ชาติพันธุ์ของบุรีรัมย์สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้อย่างไม่รู้คลาย ทั้งนี้การแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่นี้มีความแตกต่างจากการแสดงที่มีอยู่แล้วอย่างสิ้นเชิงเพราะการแสดงที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้นเกิดจากการวิจัยที่เป็นกระบวนการบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่เป็นจริง

อภิปรายผล

1. การพัฒนารูปแบบการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ เกิดจากการมองเห็นสภาพปัจจุบันของการแสดงในหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยใช้เป็นข้อมูลเพื่อกำหนดองค์ประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และเงื่อนไขขององค์ประกอบให้ครบถ้วน จากนั้นจึงเป็นการยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยการประเมินจากผู้รู้ในการวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระเกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าโดยการนำทุนทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านที่มีอยู่ออกมาสู่สายตาของผู้มาท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเอกลักษณ์ด้านการแต่งกาย การทำมาหากิน ประเพณีพิธีกรรม สอดคล้องกับ อาจารย์ รุ่งเจริญี ที่ว่า การใช้เอกลักษณ์จากศิลปะการแสดงพื้นบ้านในการส่งเสริมกิจกรรมของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวให้แก่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดได้ โดยการจัดการองค์ประกอบ การแสดงต่างๆ ให้สามารถเข้ามามีบทบาทช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับการท่องเที่ยว (อาจารย์ รุ่งเจริญี, 2557)

2. การออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการนำเอาทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วของหมู่บ้านการท่องเที่ยวมาสร้างสรรค์โดยไม่ลืมของเก่า โดยใช้หลักการตามที่ ปิ่นเกศ วัชรปาณ กล่าวไว้ว่า การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์หรือเรียกว่านาฏยประดิษฐ์ เกิดจากผู้สร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์กำหนดแนวคิด รูปแบบจากการสังสมประสบการณ์ขึ้นในชุดการแสดงที่ใหม่อย่างเป็นระบบผ่านนักแสดงที่ถ่ายทอดเรื่องราว อาจเป็นผลงานเดี่ยว หรือกลุ่มก็ได้การสร้างผลงานทางนาฏศิลป์มีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเภทของนาฏศิลป์ในโลกเพื่อนำมาใช้เป็นรูปแบบการคิดสร้างสรรค์ผลงานชิ้นใหม่ การกำหนดประเภทนาฏศิลป์นั้นสามารถสรุปหลักการได้หลายลักษณะ ทั้งแบ่งตามเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ แบบมาตรฐาน หรือแบบดั้งเดิม แบบพื้นเมือง หรือท้องถิ่น แบ่งตามยุคสมัยการเกิดก่อนและหลัง และการเกิดขึ้นใหม่โดยไม่ซ้ำของเดิม ด้านการแต่งกายของผู้แสดงรูปแบบเครื่องแต่งกายท้องถิ่น เช่น ชนเผ่า ใส่ผ้าพื้นเมือง ทาตัว ใส่สร้อยคอใหญ่ผู้สร้างสรรค์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานที่ต้องการแสดงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นผ้าพื้นบ้านที่หาง่ายในท้องถิ่น ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองนี้มีจุดมุ่งหมายให้ชาวบ้านในชุมชน สามารถนำไปแสดงได้ในโอกาสต่าง ๆ ดังนั้นเครื่องแต่งกายจะมีลักษณะที่เรียบง่ายประยุกต์ได้ และหาได้ในท้องถิ่น โดยสามารถตอบสนองความต้องการของต้นทุนที่มีอยู่ (ปิ่นเกศ วัชรปาณ, 2559) และตามที่ อรไท ครุฑเวช และคณะ กล่าวว่า การมีศักยภาพโดดเด่นทางวัฒนธรรมเชิงชาติพันธุ์ จุดแข็งของหมู่บ้าน คือ อัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ ภาษา ศิลปะการแสดง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นที่สิ่งที่น่าสนใจในการนำเสนอแก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาและออกแบบสร้างสรรค์การแสดงนั้นจะสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีไม่ได้ถ้าขาดการวางรูปแบบบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน (อรไท ครุฑเวช และคณะ, 2563) และดังที่ กนกพร ฉิมพลี ที่เสนอว่าการแก้ไขจุดอ่อนของหมู่บ้านโดยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีประสบการณ์ และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในหมู่บ้าน ให้ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมวางแผน โดยทุกกระบวนการของการพัฒนาเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่ไม่ส่งผล กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น เกิดเป็นการสร้างสรรค์ก่อให้เกิดรายได้จากผู้มาเยือนและสร้างความประทับใจและบอกต่อกันให้มาเยี่ยมเยือนยังหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้เชกเช่นกับการแสดงรำธิดาฟ้าหยาด ที่ใช้แสดงประกอบงานพิธีต่าง ๆ ของพระธาตุยาคุจนทำให้สถานที่ดังกล่าวมีผู้รู้จักมากมาย หนึ่งในนั้นก็มาจากการแสดงชุดนี้เอง (กนกพร ฉิมพลี, 2559)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การแสดงที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาเพื่อใช้เป็นเพลงในการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ คือ ชุดการแสดง “โรบ่าบุรีสีเผ่า” ซึ่งรวบรวมเอาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประเพณีของชาติพันธุ์ทั้ง 4 ชาติพันธุ์ของชาวบุรีรัมย์เอาไว้ สื่อสาร

ผ่านการแสดงที่เป็นรูปธรรมสามารถนำมาแสดงให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ทั้ง 4 ชาติพันธุ์ผ่านการแสดงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมการพัฒนา รูปแบบการแสดงพื้นบ้านส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์จนนำไปสู่ การออกแบบสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดง เพื่อให้ชาวบ้านได้นำการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของ ทั้ง 4 เผ่าของจังหวัดบุรีรัมย์นำไปแสดงให้ผู้ที่มาเข้าชมได้เกิดความตระหนักรู้และความเข้าใจถึง งามต่อการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ 1) การแสดงชุดโรบำบุรีสี่เผ่าเกิดขึ้นจากการนำการแสดงที่มีอยู่แล้วของชาติพันธุ์ ในจังหวัดบุรีรัมย์ รวมทั้งสร้างสรรค์การแสดงใหม่ขึ้นมาภายใต้กรอบแนวคิดจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในชนเผ่า งานวิจัยนี้จึงสามารถนำองค์ความรู้ไปจัดการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนได้ 2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนด้านทุนในการดำเนินการ เผยแพร่แก่หมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้การแสดงนี้บรรลุวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ฉิมพลี. (2559). แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย, 10(1), 7-19.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2549). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ทรงคุณ จันทจร. (2549). การวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม. กทม: ประสานการพิมพ์.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบัน ราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปิ่นเกศ วัชรปาณ. (2559). เอกสารประกอบการสอนรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง Folk Dance. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พัชรรัตน์ หารไชยและมนสิชา เพชรานนท์. (2562). การรับรู้อัตลักษณ์ถิ่นที่บุรีรัมย์ของคนในและคนนอกพื้นที่. JARS: Journal of Architectural/Planning Research and Studies, 16(2), 49-67.
- สงบ บุญคล้อย. (2522). การละเล่นอีสานใต้ (บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ). บุรีรัมย์: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์.
- สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2559). แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (ปี 2561- 2564) จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์: สำนักงาน จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2542). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อรไท ครุฑเวโช และคณะ. (2563). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วม
ชุมชนชาวเลบ้านแหลมตึกแก่งหวัดภูเก็ต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธนบุรี, 14(3), 63-74.
- อาจารย์ รุ่งเจริญ. (2557). การใช้เอกลักษณ์จากศิลปะการแสดงพื้นบ้านเพื่อการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและ
ศิลปะ, 16(1), 47-56.